

Valsts ieņēmumu
dienests

Metodiskais materiāls

Par darījumu ķēdi un pievienotās vērtības nodokli

18.03.2020.

Saturs

Kas ir darījumu ķēde	3
Kuram ķēdes posmam tiek piemērota nodokļa 0 % likme.....	3
Kas ir darījumu ķēdes starpnieks	3
Kādi ir nosacījumi nodokļa 0 % likmes piemērošanai	4
Kādi ir pierādījumi.....	4
Piemēri.....	6
Svarīgi zināt.....	7
Piemēri.....	7

Atbilstoši Padomes 2018.gada 4.decembra Direktīvai (ES) 2018/1910, ar ko groza Direktīvu 2006/112/EK attiecībā uz atsevišķu pievienotās vērtības nodokļa sistēmas noteikumu saskaņošanu un vienkāršošanu tirdzniecībā starp dalībvalstīm, ir veikti grozījumi Padomes 2006.gada 28.novembra Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (turpmāk – Direktīva 2006/112/EK), kas nosaka kārtību pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) atbrīvojuma piemērošanai darījumu ķēdē.

Minētā kārtība pārņemta Latvijas likumdošanā ar 2019.gada 28.novembri pieņemtajiem grozījumiem Pievienotās vērtības nodokļa likumā.

Kas ir darījumu ķēde

Darījumu ķēde ir tādas secīgas preču piegādes Eiropas Savienības (turpmāk – ES) teritorijā, uz kurām attiecas viena transportēšana ES teritorijā.¹ Tādējādi PVN atbrīvojumu (nodokļa 0 % likmi) preču piegādei ES teritorijā ir tiesības piemērot tikai vienam ķēdes posmam.

Kuram ķēdes posmam tiek piemērota nodokļa 0 % likme

Nodokļa 0 % likmi piemēro darījumu ķēdes starpniekam veiktajai preču piegādei:

- 1) ja vienas un tās pašas preces tiek piegādātas secīgi;
- 2) ja minētās preces nosūta vai transportē no vienas dalībvalsts uz citu dalībvalsti tieši no pirmā darījumu ķēdē esošā preču piegādātāja līdz pēdējam preču saņēmējam.²

Nodokļa 0 % likmi piemēro darījumu ķēdes starpnieka veiktajai preču piegādei:

ja darījumu ķēdes starpnieks savam preču piegādātājam ir paziņojis savu nodokļa maksātāja reģistrācijas numuru, kas tam piešķirts dalībvalstī, no kuras preces ir nosūtītas vai transportētas.³

Kas ir darījumu ķēdes starpnieks

Darījumu ķēdes starpnieks ir preču piegādātājs darījumu ķēdē, kurš nosūta vai transportē preces uz citu dalībvalsti pats vai arī ar trešās personas starpniecību, kura darbojas viņa vārdā, un kurš nav pirmais preču piegādātājs darījumu ķēdē.⁴

¹ Pievienotās vērtības nodokļa likuma 43.¹ panta pirmās daļas 1.punkts.

² Pievienotās vērtības nodokļa likuma 43.¹ panta otrā daļa.

³ Pievienotās vērtības nodokļa likuma 43.¹ panta trešā daļa.

⁴ Pievienotās vērtības nodokļa likuma 43.¹ panta pirmās daļas 2.punkts.

Kādi ir nosacījumi nodokļa 0 % likmes piemērošanai

1. **Preces jāpiegādā pēc kārtas.** Tāpēc ir nepieciešams, lai ķēdes darījumā būtu iesaistītas vismaz trīs personas.
2. **Preces jānosūta vai jāpārvadā no vienas dalībvalsts uz citu.** Tā rezultātā šis noteikums neattiecas uz ķēdes darījumiem, kas saistīti ar importu un eksportu vai attiecas tikai uz piegādēm vienas dalībvalsts teritorijā.
3. Preces jāpārvadā vai jānosūta **tieši no pirmā piegādātāja ķēdes pēdējam klientam.**
4. **Preču piegādātājam jāiesniedz pārskats par preču piegādēm un sniegtajiem pakalpojumiem ES teritorijā** un, iesniedzot šo pārskatu, tajā ir jānorāda pilnīga un patiesa informācija par attiecīgo darījumu. *Šis nosacījums nav attiecināms uz gadījumu, kad preču piegādātājs Valsts ieņēmumu dienestam sniedz pietiekamu pamatojumu, kas varētu attaisnot minēto rīcību.*⁵
5. **Preču piegādātāja rīcībā ir jābūt pierādījumu kopumam,** kas nepieciešams, lai preču piegādei ES teritorijā varētu piemērot nodokļa 0 % likmi.

Kādi ir pierādījumi

Padomes 2011.gada 15.marta Īstenošanas regulas (ES) Nr.282/2011, ar ko nosaka īstenošanas pasākumus Direktīvai 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (turpmāk – Regula Nr.282/2011), 45.a pantā ir noteikts pierādījumu kopums, kas apliecina preču piegādi ES teritorijā, lai varētu piemērot PVN atbrīvojumu (nodokļa 0 % likmi) saskaņā ar Direktīvas 2006/112/EK 138.pantu.

Pierādījumu kopums prezumē preču transportēšanu no vienas dalībvalsts uz otru, veicot **ne tikai preču piegādi darījuma ķēdes ietvaros**, bet arī jebkāda cita veida preču piegādes ES teritorijā (tā saucamo "klasisko" preču piegādi ES teritorijā, preču piegādi uz noliktavu ("call-off stock") citā dalībvalstī, tā saucamo preču piegādi "trīsstūrveida darījuma" ietvaros un preču piegādi ar montāžu vai uzstādīšanu uz citu dalībvalsti).

PVN atbrīvojuma (nodokļa 0 % likmes) piemērošanas nolūkā jebkurā no abiem turpmāk minētajiem gadījumiem prezumē, ka preces ir nosūtītas vai transportētas no dalībvalsts uz galamērķi ārpus tās teritorijas, bet ES:

- **pārdevējs norāda, ka viņš vai trešā persona viņa vārdā ir nosūtījusi vai transportējusi preces, UN**

a) vai nu pārdevējam ir vismaz divi atsevišķi Regulas Nr.282/2011 45.a panta 3.punkta a) apakšpunktā minēti pierādījumi, kas nav savstarpēji pretrunīgi un ko

⁵ Pievienotās vērtības nodokļa likuma 51.panta sestā daļa.

izdevušas divas dažādas puses, kuras nav atkarīgas viena no otras, no pārdevēja un no pircēja;

b) vai arī pārdevējam ir jebkāds viens atsevišķs Regulas Nr.282/2011 45.a panta 3.punkta a) apakšpunktā minēts pierādījums **kopā ar** jebkādu vienu atsevišķu Regulas Nr.282/2011 45.a panta 3.punkta b) apakšpunktā minētu pierādījumu, kas nav savstarpēji pretrunīgi, kas apstiprina nosūtīšanu vai transportēšanu un ko izdevušas divas dažādas puses, kuras nav atkarīgas viena no otras, no pārdevēja un no pircēja.⁶

➤ **pārdevējam ir šādi dokumenti:**

rakstisks pircēja paziņojums par to, ka pircējs vai trešā persona pircēja vārdā ir nosūtījusi vai transportējusi preces, un tajā ir norādīta preču galamērķa dalībvalsts **UN**

a) vai nu vismaz divi atsevišķi Regulas Nr.282/2011 45.a panta 3.punkta a) apakšpunktā minēti pierādījumi, kas nav savstarpēji pretrunīgi un ko izdevušas divas dažādas puses, kuras nav atkarīgas viena no otras, no pārdevēja un no pircēja;

b) vai jebkāds viens atsevišķs Regulas Nr.282/2011 45.a panta 3.punkta a) apakšpunktā minēts pierādījums **kopā ar** jebkādu vienu atsevišķu Regulas Nr.282/2011 45.a panta 3.punkta b) apakšpunktā minētu pierādījumu, kas nav savstarpēji pretrunīgi, kas apstiprina nosūtīšanu vai transportēšanu un ko izdevušas divas dažādas puses, kuras nav atkarīgas viena no otras, no pārdevēja un no pircēja.⁷

Minētajā pircēja rakstiskajā paziņojumā jābūt norādītam: izdošanas datumam; pircēja nosaukumam/vārdam un uzvārdam un adresei; preču daudzumam un veidam; preču ieviešanas datumam un vietai; transportlīdzekļa piegādes gadījumā – transportlīdzekļa identifikācijas numuram; un tās personas identifikācijai, kas preces pieņem pircēja vārdā.
Pircējs pārdevējam izsniedz minēto rakstisko paziņojumu ne vēlāk kā tā mēneša desmitajā dienā, kas seko preču piegādei.

Pierādījumiem jā sastāv no diviem savstarpēji neatkarīgiem sagatavotiem dokumentiem.

Regulas Nr.282/2011 45.a panta 3.punkta a) apakšpunktā noteikto pierādījumu kopums	Regulas Nr.282/2011 45.a panta 3.punkta b) apakšpunktā noteikto pierādījumu kopums
Dokumenti saistībā ar preču nosūtīšanu vai transportēšanu, piemēram: • parakstīts <i>CMR</i> dokuments vai pavadzīme, • kravaszieme, • rēķins par gaisa kravu pārvadājumiem, • preču pārvadātāja izsniegts rēķins	• Apdrošināšanas polise attiecībā uz preču nosūtīšanu vai transportēšanu vai • bankas dokumenti, kas pierāda maksājumu par preču nosūtīšanu vai transportēšanu

⁶ Regulas Nr.282/2011 45.a panta 1.punkta a) apakšpunkts.

⁷ Regulas Nr.282/2011 45.a panta 1.punkta b) apakšpunkts.

Regulas Nr.282/2011 45.a panta 3.punkta a) apakšpunktā noteikto pierādījumu kopums	Regulas Nr.282/2011 45.a panta 3.punkta b) apakšpunktā noteikto pierādījumu kopums
	- Valsts sektora iestāžu (amatpersonu), piemēram, notāru, izsniegti oficiāli dokumenti, kas apstiprina preču ievešanu galamērķa dalībvalstī - Noliktavas turētāja izsniegta faktūra galamērķa dalībvalstī, kas apstiprina preču glabāšanu minētajā dalībvalstī

Uzskatāmības labad metodiskajā materiālā apskatīti dažādi piemēri pierādījumu kopumam, kas nepieciešams, lai preču piegādes darījumiem ES teritorijā tiktu piemērota nodokļa 0 % likme.

Piemēri

1.piemērs

Ja pārdevējs pats vai trešā persona viņa vārdā ir transportējusi preces, tad pārdevēja rīcībā ir jābūt šādiem dokumentiem:

✓ *CMR* + preču pārvadātāja izsniegts rēķins (tādi divi dokumenti, kas apliecina preču transportēšanu)

VAI

✓ *CMR* + viens atsevišķs pierādījums no Regulas Nr.282/2011 45.a panta 3.punkta b) apakšpunktā noteiktajiem, piemēram, bankas dokumenti, kas pierāda maksājumu par preču nosūtīšanu vai transportēšanu.

2.piemērs

Ja pircējs ir organizējis preču transportēšanu, tad pārdevēja rīcībā ir jābūt šādiem dokumentiem:

✓ rakstisks pircēja paziņojums par to, ka pircējs vai trešā persona pircēja vārdā ir nosūtījusi vai transportējusi preces, + *CMR* (ko parakstījis preču pircējs) + preču pārvadātāja izsniegts rēķins (tādi divi dokumenti, kas apliecina preču transportēšanu)

VAI

✓ rakstisks pircēja paziņojums par to, ka pircējs vai trešā persona pircēja vārdā ir nosūtījusi vai transportējusi preces, + *CMR* (ko parakstījis preču saņēmējs) + viens atsevišķs pierādījums no Regulas Nr.282/2011 45.a panta 3.punkta b) apakšpunktā noteiktajiem, piemēram, bankas dokumenti, kas pierāda maksājumu par preču nosūtīšanu vai transportēšanu.

Jebkurā gadījumā, ja preču transportēšanu organizē pircējs, tad piegādātājs uzņemas risku, kas saistīts ar preču transportēšanas pierādījumu glabāšanu.

Svarīgi zināt

✓ Ķēdes darījuma gadījumos ir tikai viena preču piegāde ar transportēšanu, visas citas ķēdes preču piegādes ir piegādes bez transportēšanas.

✓ **Preču piegādes/piegāžu vieta pirms piegādes ar transportēšanu** ir tā vieta, kur atrodas preces, kad sākas preču transportēšana vai nosūtīšana.⁸

✓ **Preču piegādes vieta pēc preču piegādes ar transportēšanu** ir vieta, kur beidzas preču transportēšana vai nosūtīšana, ja:

1) preču piegādi veic tādām nodokļa maksātājam vai tādai juridiskajai personai, kas nav nodokļa maksātāja, kuras preču iegādēm ES iekšienē saskaņā ar Direktīvas 2006/112/EK 3.panta 1.punktu neuzliek PVN, vai jebkurai citai personai, kas nav nodokļa maksātāja;

2) preces, ko piegādā piegādātājs vai cita persona viņa vārdā, nav ne jauni transportlīdzekļi, ne arī preces, ko piegādā pēc montāžas vai uzstādīšanas ar darbības pārbaudi vai bez tās.⁹

✓ Lai noteiktu preču piegādes vietu ķēdē, vispirms ir jānosaka, kura piegāde ir preču piegāde ar transportēšanu.

Uzskatāmības labad metodiskajā materiālā apskatīti dažādi piemēri darījumu ķēdēm.

Piemēri

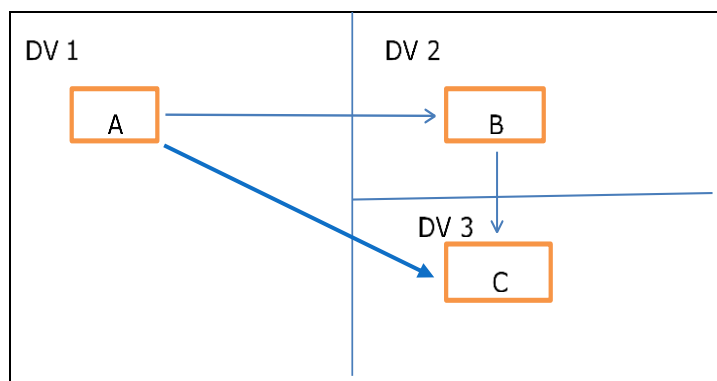
1.piemērs

A pārdod preces B.

B pārdod preces C.

Tieša preču nosūtīšana no DV 1 (A) uz DV 3 (C).

B organizē preču tiešu nosūtīšanu no DV 1 uz DV 3.

⁸ Direktīvas 2006/112/EK 32.pantā un Pievienotās vērtības nodokļa likuma 12.panta pirmajā daļā noteikts, ja preces nosūta vai transportē piegādātājs, pircējs vai trešā persona, tad par piegādes vietu uzskata vietu, kur preces atrodas brīdī, kad sākas nosūtīšana vai transportēšana pircējam.

⁹ Direktīvas 2006/112/EK 33.pants un Pievienotās vērtības nodokļa likuma 10., 12., 13., 16. un 17.pants.

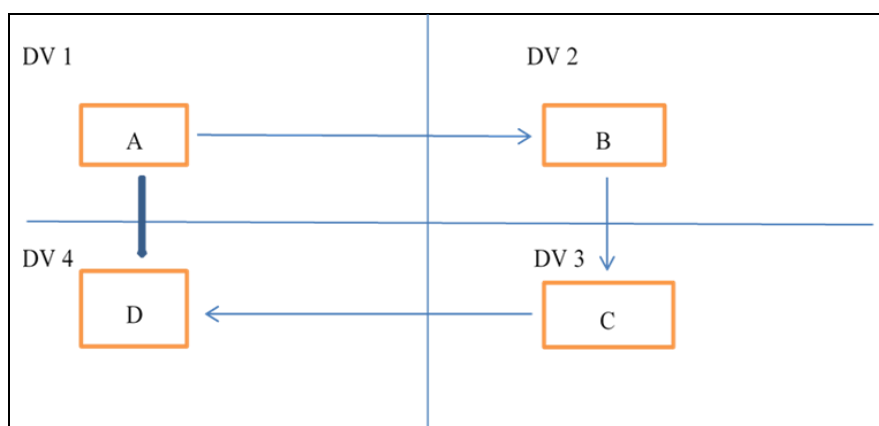
B izmanto savu papildu PVN reģistrācijas numuru, ko viņam piešķirusi DV 3	B paziņo A savu papildu PVN reģistrācijas numuru, ko viņam piešķirusi DV 1
- piegāde ar transportēšanu ir no A uz B - piegādei no A līdz B var piemērot atbrīvojumu (nodokļa 0 % likmi), ja ir izpildīti Pievienotās vērtības nodokļa likuma 51.panta nosacījumi - piegāde no B līdz C ir piegāde bez transportēšanas - B veic iegādi Kopienā DV 3 - piegādei no B līdz C tiek piemērots PVN DV 3	- piegāde ar transportēšanu ir no B uz C - piegādei no B līdz C var piemērot atbrīvojumu (nodokļa 0 % likmi), ja ir izpildīti Pievienotās vērtības nodokļa likuma 51.panta nosacījumi - piegāde no A līdz B ir piegāde bez transportēšanas - C veic iegādi Kopienā DV 3 - piegādei no A līdz B tiek piemērots PVN DV 1

2.piemērs

Trīs darījumi starp četrām pusēm (A, B, C un D), kas reģistrētas četrās DV (1, 2, 3 un 4).

Tieša preču nosūtīšana no DV 1 (A) uz DV 4 (D).

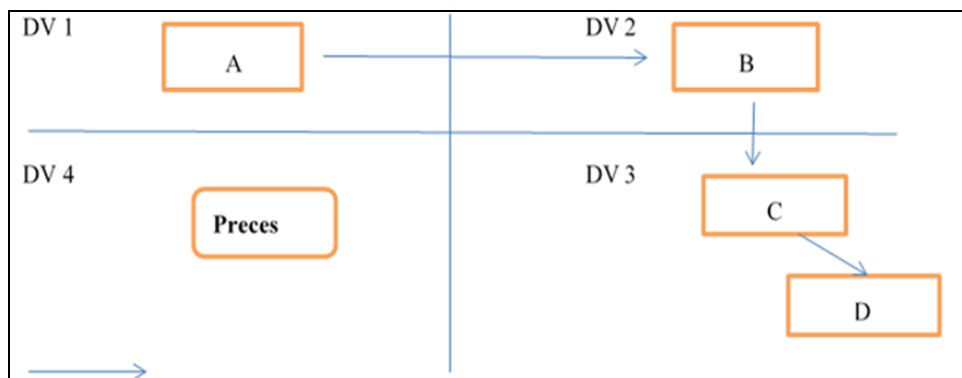
C organizē preču tiešu nosūtīšanu no DV 1 uz DV 4.

C izmanto savu papildu PVN reģistrācijas numuru, ko viņam piešķirusi DV 4	C paziņo B savu papildu PVN reģistrācijas numuru, ko viņam piešķirusi DV 1
- piegāde ar transportēšanu ir piegāde no B uz C - piegādei no B līdz C var piemērot atbrīvojumu (nodokļa 0 % likmi), ja ir izpildīti Pievienotās vērtības nodokļa likuma 51.panta nosacījumi - piegāde no A līdz B un no C līdz D ir piegāde bez transportēšanas - C veic iegādi Kopienā DV 4 - piegādei no A līdz B tiek piemērots PVN DV 1 - piegādei no C līdz D tiek piemērots PVN DV 4	- piegāde ar transportēšanu ir piegāde no C līdz D - piegādei no C līdz D var piemērot atbrīvojumu (nodokļa 0 % likmi), ja ir izpildīti Pievienotās vērtības nodokļa likuma 51.panta nosacījumi - piegāde no A līdz B un no B līdz C ir piegāde bez transportēšanas - B ir jābūt papildus reģistrētam PVN vajadzībām arī DV 1 - D veic iegādi Kopienā DV 4 - piegādēm no A līdz B un no B līdz C tiek piemērots PVN DV 1

3.piemērs

Trīs darījumi starp četrām pusēm (A, B, C un D), kas reģistrētas trīs DV (1, 2 un 3). Preces atrodas DV 4, tās netiek transportētas.

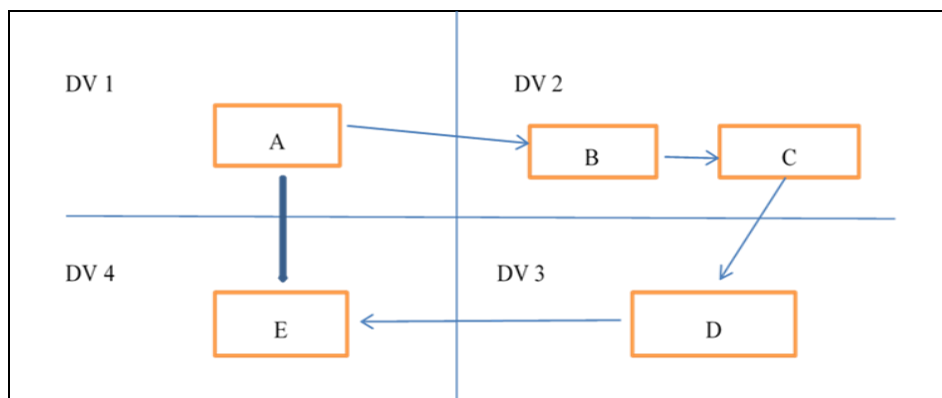
Tā kā preces netiek nosūtītas vai transportētas, tad visām preču piegādēm tiek piemērots PVN DV 4, tātad A, B un C ir jābūt reģistrētiem arī DV 4.¹⁰

4.piemērs

Četri darījumi starp piecām pusēm (A, B, C, D un E), kas reģistrēti četrās DV (1, 2, 3 un 4).

Tieša preču nosūtīšana no DV 1 (A) uz DV 4 (E).

C organizē preču tiešu nosūtīšanu no DV 1 uz DV 4.

C izmanto savu papildu PVN reģistrācijas numuru, ko viņam piešķirusi DV 4	C paziņo B savu papildu PVN reģistrācijas numuru, ko viņam piešķirusi DV 1
- piegāde ar transportēšanu ir piegāde no B uz C - piegādei no B līdz C var piemērot atbrīvojumu (nodokļa 0 % likmi),	- piegāde ar transportēšanu ir piegāde no C līdz D - piegādei no C līdz D var piemērot atbrīvojumu (nodokļa 0 % likmi),

¹⁰ Atbilstoši Direktīvas 2006/112/EK 31.pantam un Pievienotās vērtības nodokļa likuma 12.panta otrajai daļai, ja preces nenosūta un netransportē, tad par piegādes vietu uzskata vietu, kur preces atrodas piegādes brīdī.

ja ir izpildīti Pievienotās vērtības nodokļa likuma 51.panta nosacījumi • piegāde bez transportēšanas ir no A līdz B, no C līdz D un no D līdz E • C veic iegādi Kopienā DV 4 • piegādei no A līdz B tiek piemērots PVN DV 1 • piegādēm no C līdz D un D līdz E ir piemērots PVN DV 4 • D ir jābūt PVN vajadzībām papildus reģistrētam arī DV 4	ja ir izpildīti Pievienotās vērtības nodokļa likuma 51.panta nosacījumi • piegāde bez transportēšanas ir no A līdz B, no B līdz C un no D līdz E • D veic iegādi Kopienā DV 4 • piegādēm no A līdz B un no B līdz C tiek piemērots PVN DV 1 • piegādei no D līdz E tiek piemērots PVN DV 4 • B ir jābūt PVN vajadzībām papildus reģistrētam arī DV 1, un D ir jābūt papildus reģistrētam PVN vajadzībām arī DV 4
--	---